

Forfatter: Magnússon, Arní

Titel: BREV TIL: Einarsson, Ólafur FRA: Magnússon, Arní (1704-05-01)

Citation: Magnússon, Arní : "BREV TIL: Einarsson, Ólafur FRA: Magnússon, Arní (1704-05-01)", i *Arne Magnussons private brevveksling*, Gyldendalske Boghandel Nordisk, s. 133.
Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991699-000-shoot-L0019916990000175.pdf> (tilgået 13. juli 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussons private brevveksling

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

A[RNE] M[AGNUSSON] TIL SYSSELMAND ÓLAFUR EINARSSON. Skálhollte þann 1. May Anno 1704.

Efter koncept med skriverhånd i AM. 453, folio; underskriftens forbogstaver egh. tilsatte. Besvarer to breve dat. 13/3 og 20/4 (ikke bevaret). 1. Angående þykkvabæ klostres inventarium forhandler O. E. bedst selv med broderen Isleiv, og for mangelfuld aflevering fra formanden har det offentlige intet ansvar. 2. Hvad der er fastsat om »landvörður« må betragtes som en bygde-vedtægt og kan ikke bringes for lagmandsdom; bestemmelserne synes at være til ugunst for fæsterne; til opsætning af fartøj på fiskepladser bør alle have lige ret mod en rimelig afgift. 3. Imødegår den gældende regel om, at halv drengs part (hlut) tilfalder bådejeren. 4. Lagmandstold kan tages af hvert bol på udstykkede gårde: Ecke sie eg ad það sie óriett ad taka 1 fiskvirdi i lögmans toll af hveriu Reynis byle, eda ödrum þvilikum i sundurbygðum s. 134jörðum, því mior þikier kongsbrefed skera þar ur. Var það ecke þar fyrer ad eg bændunum sem hiá mior voru, utskrift af kóngsbrefenu gaf, helldur þar fyrer, ad eg vil bændur vite af þviliku, og kunne siálfer lesa það þeir eiga sig epter ad rietta, bæde þar eystra og annarstadar, læt eg því þesse kongs bref er almugann áhræra frá mior berast, því mior synest so sem þau sieu líósare, þeim er taka eiga skyllidurnar, enn hinum er þær uti láta eiga. Annars kann margt ótalad vera i þessarre lögmans tolls tekiu, sem eg þo ei vid þessa bændur nefnt hefi, ei helldur nefni vid almugann, ei vitandi hvernin kongur það vill skilid hafa. Sumt er og so, ad það berlega mótstrider kongs brefinu, og það syne eg almuganum þá tiltalad verður, og seige oriett vera. Ad lögmansstollar skule ei gialldast nema af bænda jordum, og ei af kongs edur klaustra jörðum, hefi eg alldrei heyrt til mála koma, og einginn hefur þá spurning i framme haft mior áheyrande, þyker mior og ei líklegt ad nockur mune upp á þá meining falla medan kongs brefed er vid magt, Eg, ad vísu, er ecke þeirrar meiningar. 5. Sagen om sæterafgift anser A.M. for sig uvedkommende, men síger dog sin meining. 6. Som regel tilkommer fæsteren erstatning for det tømmer han har tillagt, hvad enten det gælder kirke eller gårdens huse, men han har ikke ret til at nedrive disse. Den pågældende fæster bør nyde den ret, der tilkommer ham, men i hvert fald ikke idømmes nogen bøde: Þier munud hier uti giöra hvad i framtidenne kann forsvanlegast vera, adgiætande ad það er sitt hvert, hvert einn fullvís madur diarflega framber það eina edur annad, edur og einn fávís almuga madur meinar sig þar riett hafa, er hann ei hefur, og er almugans riettur almennelega i þessu lande nógu lágur, þótt ecke straffe menn þá, er med hægdar ordum leita riettar síns, jafnvel þótt þeir af fávitsku þar i villast kunne, sem mior ókunnugt er, hvert hier svo tilhagar edur eigi. So liggur mior þá i eingu rume þótt Kolbeinn Kolbeinsson vænst hafe, ad eg sier skickad hefde þau áminnstu kongs bref ad upplesa, jafnvel þótt það ecke so sie, því eg feck honum brefenn til þess, ad þaug frá honum dreifast skyllde, upplesturs laust, til hinna bændanna. Enn hefde eg vilid hafa þau openberlega upplesen, þá munde eg þess helldur óskad hafa af yður, enn einum bónda. Annars gillder mig, sem sagt er, eins um þennann hans misskilning, eda hvad annad heita kann, og er mior so mikid liuft af hans adgiörðum hier i, ad bændunum er kunnugt orded, ad þeir ei meiga orsakalaust af jordunum rekast, sem nógu títt er orded i þessu lande, bæde á einum og ödrum jordum. 7. De særlige tyngder (kvaðir) skal opkræves varsomt, da deres s. 135lovlighed er tvivlsom: Um ad qvader skule, ad so giördu, afskaffast, hef eg eckert fyrer mior, ei helldur vid nockurn láted það á mior heyra. Þad sagde eg annars næstum vid Erlend Asmundsson, ad mitt ráð være ad menn fære hier nockud vægelegar med, enn astundum, kannskie, skied er, því aller vitum vier, ad þessar qvader eru i fyrstu á jardernar komnar af eintómis myndugleika og ágirne þeirra er yfer bændunum hafa haft ad seigia, og því villdi eg ad menn ecke gengi so hart ad, þar um, ad bóndin orsök feingi ad færa þetta i stórar disputatior, þar til konge verður hier um kunnugt, og hann þá seiger, hvernin hier um halldast á. Og hvad meined þier, Monsieur, ad þeir i rentucammerenu mune þeinkia, þá vita fá ad i jardabókunum eru ei specificeradar nema landskullder, enn utelátnar qvader, sem hlaupa á stundum eins hátt, eda nærri því, og landskulldernar? Og hvad mun hier ur verda? Eg vil ecke tala um adra ásetninga, sem einn epter annann hefur á auked, framm yfer það, er til forna vered hefur, þangad til nu er komid. Nu er það óbærelegt orded og allt komed i örreit, eins þar eystra hiá yckur og annarstadar, jardernar partadar i sundur, og fylltar upp med öreiga, hvar vid sveiternar sidan i grunn eydeleggiast med ótelianlegum ödrum ó-ordunum, sem langt være á ad minnst. 8. A. M. er villig til at yde O. E. som alle andre ret og billighed, men vil ikke glemme, at almuen på Island er genstand for megen undertrykkelse: Þad þier i ydar sidara brefe seinast áviked, ad ef nockur eitthvad um yður segdi sem forsvars utkrefdi, ad eg þa villdi lia yður annad eyrad (sem þier ad orde komest), þá er það billegt og á og skal vera, og ecke er annar minn þanke um nockurn mann, true eg og ecke ollu sem almugenn seiger, því líóst er öllum, ad hann margtaladur er, þar hann ætlar sig medhalld hafa. Þó er varla ad afsaka, ad óvida mun almuge þyngre kiör hafa enn i þessu lande, og er margt of satt af því er hann klagar um ásælna þeirra er vid hann eiga skulda skipte, um linleika edur seindrægne þeirra, er honum eiga riett ad skaffa, og medhalldz leyse i þeim efnun er hann á vid meire menn sier um ad deila. Af eingre minne tilstilli skal það verda, ad þier edur nockur yfervalldzmadur missed þann myndugleika er hafa eigned, være og ósæmelegt þar ad ad hlyna. Og so sem eg giarnann villde (ef það i minu valde være) forsvara almugann og einfalldt fólk fyrer ágänge þeirra er meira meiga, so er skyllidugt því ad fylgia, ad yferbodner sieu alltid i heidre hafder, og þeim hlydne synd þegar þeir befala hvad löglegt og riett er.